

Egy esztendeje hunyt el Baka István

Nekünk egy év, neki már csak az örökkévalóság. Hosszú és konok telünk volt az idén, aligzöld, semmi tavaszunk, érthetetlenül bolond nyarunk, és most, amikor e kedvenincs néhány sort fogalmazom, novemberi hideg hepciáskodik a szeptemberi gyümölcsös tálban. Nincs kedvem ehhez az tráshoz. Legszívesebben hozzá se kezdtem volna, mert féltem a tolokodásra máris kész közhelyektől, féltem az önisméltéstől és a sekélyességtől, féltem a gyász mantrjától. Ennek az egy évnek nem akadt napja, hogy ne gondoltam volna rá, így hát személyes gyászomból kell most közügyet, publikusságra is hajlamos napi cikket fabrikálnom. Fényképe ott az asztalomon azóta is, karácsonyi giccsangyalka hegedül neki. Bocsáttassék meg ez a kéretlen személyesség, közel áll hozzám. Nincs kedvem ehhez az tráshoz, mert félek, hogy ő is „csak” téma lesz végül, kötelező penzum, megoldandó feladat. Az élet pedig megoldhatatlan, mert pontatlan, a halálról meg nem tudunk semmit.

Azért ez elmúlt egy év alatt Baka csinált egy újabb irodalomtörténeti bravúrt is. Gyors egymás utánban három folyóirat is elbúcsúztatta, három irodalmi periodika szentelt neki külön számot. Megannyi tanulmányt és memoárt, verselemzést és tárcát, kritikát és naplójegyzetet, interjút és monográfiarészletet közöltek róla és neki, hozzá és vele kapcsolatban. Más lapok kritikáiról és tanulmányairól most nem is szólva. Ezt a zavarbaejtően bőséges és műfajilag is gazdag anyagot aligha „kapná” meg irodalmár kortársunk, ha - Isten ne adj - váratlanul elhalálozna. Cinikus kijelentés, de talán igaz. A kecskeméti Forrás szerető személyességével, a szegedi Tiszatáj gondosságával és alaposágával, a szekszárdi Dunatáj jóindulatú dilettantizmusával idézte meg és emlékezett rá. Olykor persze ugyanazon szerzőket közölve, hanem azért a névsorolvasásból az is kütetszik, hogy Bakát ezekben a megemlékező folyóiratokban olyan írók és irodalmárok tették figyelmük és szeretetük tárgyává, akik – szeliden fogalmazva – különböző szekértáborokhoz tartoznak, más és más tzlést akceptálnak, egymásról jó véleménnyel aligha vannak, ám ez az alkalom mégis könnyedén és magától értetődően terelte őket ugyanazon lapokra és oldalakra. Miért e jótékony ki egyenlítő erő? Miért e műfaji bőség? Honnan a komor kedv, Pistánkoz, aki..., hogy is mondjam csak..., igazából soha sem tartozott semelyik kondérhoz, tábortűzhöz, mert talán csak magához tartozott, gyerekes zsörtölődéseivel és slendriánságához, a hanglemezjátszójához, naivitásával párosuló éleslátásához, szabadságvágyához, idealizmusához és depresszióra hajlamos lelkéhez? A lehető legegyszerűbben mondom. Nagyon lehetett szeretni.

Másfelől viszont az ő szeretete fölöttébb kétséges dolog volt, amivel nem azt akarnám nyöszörögni, hogy képtelen lett volna a szeretetet viszonzni, hogy az érzelmeit ne tudta volna kimutatni és átadni, hanem inkább azt, hogy nála, vele és általa valamilyen az első oldal lett a fontos. Legtöbb ismerősének elég volt az, hogy szerethette. Vannak az életben nagy, kizárólagos adományok. Baka két ilyen adománnyal bírt. Nagy költő volt és meg tudta szeretetni magát. És ezen most már az idő sem változthat.